



הצאר הרוסי אלכסנדר (עם נפוליאון)
— לעזור זה לזה —

כל כוח רדיקאלי העוזר להרים את ראשו כאחת המדינות השכנות — כפי שעשה צה"ל בלבנון.

ישראל: המחסום הגדול

מ שום־כך לא בא אנוואר אל־סאדאת לארצות הברית כעני העומד בפתח, והמבקש נדבה. גם לא היה עליו לעמול קשה כדי לשכנע את מדינאי וושינגטון, בבית־הלבן ובקונגרס.

דיברי אל־סאדאת נתקבלו בבירה האמריקאית כדיבריי תבונה, מפני שהם תואמים בדיוק את ההשקפה האמריקאית. גם ידידי ישראל בקונגרס נפלו בשבי הגיונו של האיש. כאמריקאים, לא יכלו שלא להתרשם שהנה עומד לפנינו איש בעל שכל ישר, האומר דיבריי־טעם. אל־סאדאת הסביר כי הצלחת יוזמתו תשמיט את הקרקע מתחת לברית־המועצות במרחב, היא תכריח את סוריה להצטרף אל הברית־הקדושה. היא תבודד כליל את עיראק, לוב ותימן הדרומית, שלושת מוקדי הרדיקאליזם הערבי.

הוא עמד על כך שיש למשוך את המגך חוסיין אל תוך הברית, ולכבד את מעמדו. ירדן צריכה למלא תפקיד חשוב בברית, בהיותה תה החוזיה המחברת (או איזורה־חיין) בין סעודיה וסוריה, ובין סעודיה וישראל. כאשר מנחם בגין מתעקש להחזיק בגדה המערבית בכל מחיר, הוא מחבל באחד היסודות של הברית הקדושה.

יתר־על־כן: בהיעדר פיתרון סביר לבעייה הפלסטינית, אין בסיס מוצק לסטאטוס־קו. זוהי דעתם האחדיה של סעודיה ומצריים, ירדן ואיראן. כולם (אולי מלבד ירדן) היו רוצים לשלב במציאות החדשה את אש"ף, בתנאי שאירגון זה יחסל את הכוחות הרדיקאליים שבי קירבו ("חזית הסירוב") ושהנהגתו תהיה שמרנית, ימנית ופרו־סעודית. כזהו יאסר עראפאת עצמו.

אם לא יצליחו בכך, מוכנה בעלות־הברית גם לפעול לחיסול אש"ף ולהעלות כוחות פלסטיניים אחרים, גם אם לא יהיו אלא סוכנים שכירים. אך לצורך זה הם מוכרחים לקבל את הגדה המערבית ואת רצועת־עזה מידי ישראל, ולהקים בהן בית לאומי פלסטיני כלשהו, הקשור עם ירדן.

זהו תורתו של אל־סאדאת, והיא מתקבלת מאד על דעת האמריקאים. הם רואים בעיני רוחם את המציאות הרצויה להם במרחב: ברית מרובעת, פרו־אמריקאית ואנטי־סובייטית, שמרנית־ימנית ואנטי־רדיקאלי, שבה יהיו משולבים גם ירדן, הפלסטינים וסוריה. זה נראה כיום כאפשרות ריאלי, שניתן להגשימה במהירות. אכן־הנהגה הגרנדזה היחידה היא, ברגע זה, מדיניותה של ממשלת־בגין.

לדעת האמריקאים, היתה הברית הקדושה צריכה להיות פיסגת החלומות של כל ממשלה ישראלית, ועל אחת כמה וכמה של ממשלה ימנית, אנטי־סובייטית וקנאית־דתית כמו ממשלת בגין. משום כך אין הם מבינים את מעשה של ממשלה זו.

אחדים מהם גובלים, לדעתם, במירוף. מירוף הוא, לדעתם, לפוצץ את סיכוי השלום עם מצריים ביגלל כמה התחלופות בסיני, שחשיבותן לכאן ולכאן אפסית, בהשוואה לסיכוי.

מירוף הוא להתעקש על החזקת הגדה המערבית ועזה, כאשר הברית הקדושה תבטיח כימעט אוטומטית שלא יוכל לקום שם מישטר רדיקאלי או פרו־סובייטי.

מירוף גמור הוא לתמוך באתיופיה הרדיקאלי־הקיצוני (המשך בעמוד 46)

קודמו, גמאל אבדאל־נאצר, היה אויבם הגדול של הסעודים. בניגוד לרעיון השמרני, הכל־מוסלמי, של ריאד, הוא הציג את הרעיון המהפכני הכל־ערבי. הוא פתח את השער לפני ברית־המועצות והנשק הסובייטי. הוא התסיס את הקצינים הצעירים בכל ארצות־ערב. אין ספק שרצה להשתמש בדגל הכל־ערבי כדי להשתלט על בארות־הנפט, שהכנסותיהן דרושות לעם המצרי העני כאוויר לנשימה.

עבדאל־נאצר נכשל, ויורשו הוגך בדרך־הי הפוכה. המישטר של אל־סאדאת הוא ימני, אנטי־מהפכני, אנטי־סובייטי. הוא משליך את יהבו כוזה על ארצות־הברית, דובריו מדברים על הכוחות הרדיקאליים במרחב, ובכללם הברית הקדושה באש"ף, בשפה שבה השיתמושו פעם דוברים ערבים כדפי ישראל.

אל־סאדאת לא נועץ באמריקאים, לפני שנקט את יוזמתו ההיסטורית. הוא רגז על האמריקאים, המספקים נשק לישראל ושאינם מוכנים להפעיל עליה לחץ, כרצונו. הוא ביקש להגיע לדר־שיח ישיר בין מצריים וישראל. הסעודים, מצידם, רגזו על הנשיא המצרי על שלא נועץ עימם, ופעל באופן עצמאי לגמרי, כאילו היה המנהיג העיקרי, או אף הבילעדי, של העולם הערבי.

אך מעבר לטאקטיקה ולרגשות, תואמת יוזמת אל־סאדאת בדיוק את המגמה האמריקאית להקמת הברית הקדושה.

כי מילחמת ישראל־ערב היא האיום החמור ביותר על הסטאטוס־קו במרחב, לא זו בלבד שישראל עצמה



הקיסר האוסטרי פראנץ
— לדאג כל מוד זמקוטי

(לדעת הערבים, לפחות) היא מדינה השואפת להתפשטות ולכיבושים, אלא שכל מילחמה משחררת גם כוחות רדיקאליים בעולם הערבי. סירובה של ישראל להתיר הפלסטינים להקים עצמם מדינה כלשהי הופכת שלושה וחצי פלסטינים במרחב להידיקים של מהפכה. הפלסטינים הגולים, שאין להם בית לאומי לפרוקן מירצם הפוליטי, הם גורמים רדיקאליים בסעודיה, בכוויית, ובכל ארצות־ערב שבהן הם פועלים.

באין שלום, עולה כל מישטר ערבי שמרני ליפול.

אם תפרוץ מילחמה חדשה, היא תסכן את המישטרים השמרניים שיבעתיים. אם תנחיל ישראל מפלה צבאית למצריים, עלולים הקצינים הצעירים שם להפיל את המישטר הקיים ולהקים שילטון רדיקאלי חדש. ההתלהבות הערבית עלולה לאליץ את סעודיה להפעיל את נשק הנפט נגד המערב. במצב של מילחמה עלול הצבא הסעודי החדש להפיל את המישטר שהקים אותו. אין גבול לאפי־שויות ולחרדות.

משום כך תואמת יוזמת אל־סאדאת את הצרכים הבסיסיים של הברית הקדושה. שיתוף־פעולה בין ישראל אנטי־סובייטית לבין מצריים ימנית־שמרנית, יחזק את הסטאטוס־קו. הוא יחסל את מוקדי המתחות, העלולים לגרום לעליית הרדיקאליזם. הוא יחסום סופית את הדרך לפני ברית־המועצות.

בברית המרובעת סעודיה־איראן־מצריים־ישראל, יש לישראל תפקיד משנה. סעודיה תהיה כבירת זו אידיה־הכפפים. ישראל תהיה אידיה־הכוח. צה"ל ישמש כידו הברית הקדושה בכוח־המחץ נגד, שניתן להשתמש בו לדיכוי



המגך הפרוסי פרידריך וילהלם ואשתו
לקיים את הסטאטוס קו —

אמריקה, אחרי גרמניה ויפאן. ישראל מזדנבת הרחק מאחריה.

איראן: כדור אחד

עד לא־מוכבר היתה האויבת הפוטנציאלית העיקרית של סעודיה, שכנתה שמעבר למיפרץ — איראן. השאה של איראן נודע כאיש בעל אמביציות כבירות. הוא בנה מכונה צבאית עצומה, והסעודים חששו שמה מכונת מכונה זו נגדם ונגד בנות־החסות, נסיכויות־הנפט שלאורך חוף המיפרץ, הקרוי בפי הערבים, "המיפרץ הערבי", אך שהאיראנים מתעקשים לקרוא לו, "המיפרץ הפרסי".

חיילי השאה כבשו איים בפתח המיפרץ. הם נחתו בחצי־האי ערב, כאורחי הסולטאן של עומאן, שהומין אותם כדי לעזור לו בדיכוי מורדים מארכסיסטים. הסער דים חששו, בצדק, כי זהו רק צעד ראשון וכי השאה זומם לפלוש, בבוא היום, אל נסיכויות־הנפט הערביות — כוויית, בחריין, קטאר, אברוזאבי, דוביי ועוד.

לפני שנתיים אמרו שליטי הנסיכויות האלה לראש־ממשלה אירופי, שהם חפצים לשים קץ למילחמת ישראל־ערב, כדי שיוכלו להתפנות ולהתמודד עם הסכנה האיראנית. הם ראו בדאגה גוברת את הקמתו של חיליים איראני, ובו צי גדול של רחפות — מכשיר אידיאלי לנחיתה בחוף השני של המיפרץ הצר. בסעודיה ובארצות אחרות היו שהאמינו כי בניצוחה של ארצות־הברית מתגבשת תוכנית גדולה של פעולה צבאית משולבת, איראנית־ישראלית להשתלטות על שדות־הנפט הסעודיים בשעת־הכושר.

בסעודיה שני היום כימעט נעלמו השששות אלה. הזמן עשה את שלו.

בעיני ענק־הנפט הסעודי, איראן הופכת במהרה מדינה של מיי־שהיתה. הנפט האיראני הולך ואוול. בניגוד לסער־דיה, שיש לה רזרבות עצומות בחיק האדמה, תעמוד איראן תוך זמן לא־רוב מול מצב של אפיסת אוצרותיה. הסעודים בטוחים כי יוכלו בכל עת לשחד את השאה האיראני בכסף, כדי שיפנה את מירצו המילחמתי לכיוון אחר.

אולם הסעודים הוששים שמה יפול השאה, ותחתיו יבוא מישטר מהפכני.

סעודיה הוכיחה כי אין בה, מישטר־שליכדור־אחד, כאשר נרצח המלך פייסל, עבר השילטון בצורה חלקה ושקטה לידי המלך חאלד. אולם הסעודים הוששים שמה באיראן השכנה המצב שונה לגמרי, וכי שם אכן יכול כדור אחד לשנות את המצב מן הקצה אל הקצה. מישטר־דיכוי חמור, שנודע לזיראון בעולם כולו, הוא זוכר כי היה עליו לברוח מארצו בראשית שנות ה־50, אחרי שהמנהיג הלאומי מוחמד מוצאדק הלאים את שדות־הנפט, וכי וסכנות־הבין האמריקאית החזירה אותו לכס־הטוטוס (כפי שמכונה כס־המלכות האיראני). כך נוצר אינטרם משותף, סעודי־איראני, לשמור על המצב הקיים ולעזור איש לרעהו כדיבוני מנמות מהפכניות. האויבלאם, כרגל משותף, עוזר לכבד ברית זו.

מצריים: הימין החדש

אנוואר אל־סאדאת הוא בעל־ברית טיבעי לחי בורה זו.

המדינאי האירופי סיפר לי על כך. העברתי ידיעה זו באפריל 1976 לראש ממשלת־ישראל.